

Ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van de leerlooierij in Lanaken (Rekem)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.5;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- advies over de opheffing van het onroerend goed werd gevraagd aan de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed op 8 augustus 2023;
- de behandeling van het advies is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De leerlooierij, Oude God 13 in Lanaken werd beschermd als monument bij ministerieel besluit van 28 september 1994, omwille van de historische, in casu architectuur-historische waarde en de industrieel-archeologische waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 24 november 1994.

De door het agentschap Onroerend Erfgoed gunstig geadviseerde bestemmingswijziging in 2002 van voormalige leerlooierij naar woonhuis leidde tot een ingrijpende renovatie van de leerlooierij. Enkel de oude voorgevel en linker zijgevel en het oude dakgebinte bleven bewaard. De langdurige buitenbedrijfstelling had intussen ook geleid tot het verdwijnen van de uitrusting van de leerlooierij, die bij de bescherming als monument in 1994 nog volledig bewaard was. Enkel de in twee gebroken looitafel was nog bewaard. Het bijgebouw ten zuidwesten van de voormalige leerlooierij werd onvergund gesloopt. Handhaving werd destijds niet opgestart en is anno 2023 niet meer aan de orde.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemene belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een

wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming”.

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuurgooederen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die ook gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, de typologie of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed herkenbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde typologie of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemblewaarde: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
 - 5° contextwaarde: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke relatie is op landschappelijk, stedenbouwkundig of esthetisch vlak.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van de als monument beschermde leerlooierij in Lanaken (Rekem) op basis van de decretaal bepaalde erfgoedwaarden en de nodige criteria voor bescherming is als volgt:

- 1° zeldzaamheid: de leerlooierij was op het moment van bescherming als monument zeldzaam als materiële getuige van een leerlooierij met nog volledig bewaarde uitrusting (industrieel-archeologische waarde). Deze ambachtelijke uitrusting is intussen volledig verdwenen op twee restanten van de arduinen looitafel na.
Behalve deze leerlooierij zijn er nog twee beschermde monumenten die leerlooierij als erfgoedkenmerk hebben. Geen van beide beschikt nog over hun (volledige) uitrusting. Daarnaast zijn er vier panden met leerlooierij als kenmerk die gelegen zijn in een beschermd stads- of dorpsgezicht. Van de geïnventariseerde, niet-beschermd objecten zijn er 25 met dit erfgoedkenmerk, waaronder vermoedelijk nog één met een leerlooierijuitrusting;
- 2° herkenbaarheid: de leerlooierij beschikte op het ogenblik van de bescherming als monument nog over een grote herkenbaarheid wat de leerlooiersfunctie betreft (industrieel-archeologische waarde). Met de teloorgang van de uitrusting is de functionele herkenbaarheid verdwenen. Met de sloop van het bijgebouw en de grondige renovatie van het leerlooiersgebouw, zowel wat het exterieur als het interieur betreft, boette het pand ook in aan herkenbaarheid als gebouw voor ambachtelijke activiteit;
- 3° representativiteit: het goed is niet langer representatief als leerlooierij en is slechts in beperkte mate representatief als 18de-eeuwse landelijke woning met een vermoedelijk 17de-eeuwse kern. De industrieel-archeologische waarde is aangetast, de architecturale waarde is beperkt;

4° ensemble: op basis van het criterium ensemble is de erfgoedwaarde (industrieel-archeologische en historische, in casu architectuurhistorische waarde) van de leerlooierij laag door de sloop van het bijgebouw, de ingrijpende verbouwing en de herdefiniëring van de leerlooierij tot woning;
5° context: de leerlooierij vormt samen met het burgerhuis Oude God nummer 15 nog altijd een waardevol geheel van twee alleenstaande, haaks op elkaar gestelde gebouwen. Vlakbij bevinden zich ook nog (eveneens beschermde) resten van de stadsomwalling, die mede de nog vrij goed bewaarde context van de leerlooierij uitmaken.

Ondanks de relatief hoge zeldzaamheid van het erfgoedtype en de bewaarde context is de leerlooierij niet langer voldoende herkenbaar en representatief als leerlooierij. Het ensemble van een ambachtelijk bedrijfsgebouw met bewaarde uitrusting en bijgebouw is verstoord.

Op basis van deze evaluatie blijkt dat er sprake is van een wijzigende context of situatie waarbij de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van de leerlooierij, Oude God 13 in Lanaken als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming als monument van de leerlooierij wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 28 september 1994 houdende bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, meer bepaald van 23 monumenten en een stadsgezicht in Lanaken (Rekem), gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 24 november 1994, wordt voorlopig gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. De als monument beschermde leerlooierij, Oude God 13 in Lanaken (Rekem), waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, bevindt zich op de percelen met de volgende kadastrale gegevens: Lanaken, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 776D(deel) en 779C(deel).

In het beschermingsbesluit van 28 september 1994 wordt dit omschreven als: Oude God nr. 15, bekend ten kadaster: Lanaken, 3de afdeling, sectie B, 2de blad, perceelnummer 776C(deel).

Het plan met de aflijning en de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, wordt als bijlage 3 bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het ministerieel besluit van 28 september 1994 houdende bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, meer bepaald van 23 monumenten en een stadsgezicht in Lanaken (Rekem), wordt volgende zinsnede opgeheven:

"11. Pand, gelegen Oude God nr. 15, bekend ten kadaster: Lanaken (Rekem), 3de afd., Sie B, 2de blad, perceelnr. 776C(deel)."

Het plan als bijlage bij hetzelfde ministerieel besluit van 28 september 1994 wordt vervangen door het plan gevoegd als bijlage 2 bij dit besluit.

Brussel, 16/10/23

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2023-10-16 14:13:09 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

Vlaamse
overheid

Matthias DIEPENDAELE